

โดย นายเอนก อยู่ยืน รองเลขาธิการ และโฆษก
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

จากครั้งก่อนเราทำความรู้จักกับ “โทเคนดิจิทัล” แต่ละประเภท และทราบแล้วว่าเมื่อไม่นานมานี้ ก.ล.ต. ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล “โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์แบบพร้อมใช้” หรือ “Utility Token พร้อมใช้” โดยครอบคลุมตั้งแต่การออกเสนอขายโทเคนดิจิทัลในตลาดแรก (หรือที่เรียกว่า ICO) ไปจนถึงการซื้อขายในตลาดรอง เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะ ความเสี่ยง และการใช้งาน Utility Token พร้อมใช้แต่ละประเภท มีกลไกคุ้มครองผู้ซื้อขายที่เพียงพอเหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ

แต่ก่อนจะเข้าเรื่องการปรับปรุงหลักเกณฑ์ ขอทวนประเภทของ “Utility Token” กันอีกนิดนะครับ เพื่อว่าบางท่านจะพลาดตอนที่แล้วไป

Utility Token เป็นโทเคนดิจิทัลที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือในการได้รับสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่น ๆ ที่เฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นแบบไม่พร้อมใช้ และแบบพร้อมใช้ โดยทุกประเภทจะต้องไม่มีลักษณะเป็น Means of Payment (MOP) ตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องไม่มีการรับฝากสินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ถือโทเคนดิจิทัล (staking) เว้นแต่เป็นการ stake ตามที่กำหนด

- **Utility Token ไม่พร้อมใช้** เป็นโทเคนดิจิทัลที่ผู้ออก (issuer) มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินที่ได้จากการเสนอขายโทเคนดิจิทัลไปสร้างหรือพัฒนาสินค้าหรือบริการเพื่อให้ผู้ถือสามารถใช้ประโยชน์ตามสิทธิของโทเคนดิจิทัลนั้น ๆ ได้ จึงไม่สามารถใช้แลกเปลี่ยนประโยชน์ได้ทันที แต่จะเป็นการรอใช้สิทธิในอนาคต

- **Utility Token พร้อมใช้** ที่เป็นโทเคนดิจิทัลที่พร้อมจะให้ผู้ถือสามารถใช้ประโยชน์ได้

นอกจากนี้ ทั้งแบบพร้อมใช้และไม่พร้อมใช้ ยังแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้เป็นแบบละ 2 กลุ่ม

- **Utility Token กลุ่มที่ 1** ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอุปโภคบริโภคและใช้แทนใบรับรองหรือแทนเอกสารสิทธิใด ๆ เช่น บัตรกำนัลดิจิทัล คุปองที่ออกในรูปแบบโทเคน ใบรับรองพลังงานทดแทน carbon credit ใบกำกับภาษี ใบรับรองการศึกษา ใบรับรองแพทย์

- **Utility Token กลุ่มที่ 2** คือ Utility Token ที่มีลักษณะอื่นที่นอกเหนือจากกลุ่มที่ 1 เช่น โทเคนเพื่อใช้งานบนศูนย์ซื้อขาย (exchange token) และโทเคนที่ให้สิทธิโหวตเพื่อปรับเปลี่ยนการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการทางธุรกิจ (governance token)

การออกเสนอขายโทเคนดิจิทัลในตลาดแรก

- **ไม่ต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต.**

การออกเสนอขายในตลาดแรกที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต. จะมี 2 กลุ่ม คือ “Utility Token พร้อมใช้ กลุ่มที่ 1” และ “Utility Token พร้อมใช้ กลุ่มที่ 2” ที่ issuer ไม่ต้องการนำไปจดทะเบียนซื้อขาย (list) บนศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต.”

- **ต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต.**

การออกเสนอขาย “Utility Token **ไม่พร้อมใช้**” ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มที่ 2 จะต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต. รวมถึงต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัล (แบบ filing) และร่างหนังสือชี้ชวนต่อ ก.ล.ต. และต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.

รวมทั้ง “Utility Token **พร้อมใช้** กลุ่มที่ 2 ที่ issuer ต้องการนำไป list บนศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต.” จะต้องขออนุญาตเสนอขาย ยื่นแบบ filing และร่างหนังสือชี้ชวน และเสนอขายผ่าน ICO portal ด้วยเช่นกัน

การให้บริการในตลาดรอง

- **ไม่ต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต.**

การบริการเกี่ยวกับ “Utility Token **กลุ่มที่ 1**” ไม่ว่าจะ เป็นแบบ “พร้อมใช้” หรือ “ไม่พร้อมใช้” ไม่ถือเป็นการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ซื้อขายในลักษณะ marketplace จึงไม่ต้องขออนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจาก ก.ล.ต. แต่ยังคงต้องทำตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อยู่ครับ

- **ต้องขออนุญาตจาก ก.ล.ต.**

ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล และผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับใบอนุญาตจาก ก.ล.ต. (หรือเรียกรวม ๆ ว่า “ตลาดรอง”) ไม่สามารถให้บริการเกี่ยวกับ “Utility Token **กลุ่มที่ 1**” ได้เช่นกัน เนื่องจากการให้บริการในกลุ่มนี้ **ไม่ถือเป็นการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล**

แต่ไม่ได้หมายความว่า ก.ล.ต. จะปิดกั้นการทำธุรกิจจนครบ เพราะผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล **ในประเภทข้างต้นยังสามารถให้บริการกลุ่มนี้ได้** เพียงแต่ต้องทำในฐานะ “การประกอบกิจการอื่น” โดยการแยกนิติบุคคลในการให้บริการ และไม่ใช่ชื่อหรือข้อความที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดว่า เป็นผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ครับ

นอกจากนี้ ในอนาคตคณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจกำหนดข้อยกเว้นให้ “ตลาดรอง” สามารถให้บริการ “Utility Token **กลุ่มที่ 1**” บางลักษณะที่เป็นกลไกส่งเสริมเศรษฐกิจและสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้

สำหรับ “Utility Token **กลุ่มที่ 2**” ผู้ให้บริการต้องได้ใบอนุญาตจาก ก.ล.ต. เช่นเดียวกับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และศูนย์ซื้อขายฯ สามารถนำมา list ได้ (ต้องไม่มีการรับ staking) และต้องปฏิบัติตาม listing rule ที่ถูกต้อง

ทำไม “Utility Token **พร้อมใช้** กลุ่มที่ 2 ที่ issuer ต้องการนำไป list บนศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล” ต้องขออนุญาต

หากได้ติดตามพัฒนาการของตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลและการใช้งานสินทรัพย์ดิจิทัลจะเห็นว่า หลายอุตสาหกรรมได้นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อออก “Utility Token **พร้อมใช้**” และต้องการนำไป list ในตลาดรอง โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อการลงทุน/เก็งกำไรมากกว่าการอุปโภคบริโภค ในขณะที่ ผู้ซื้อขายอาจไม่มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจซื้อขายโทเคนดิจิทัลดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถือโทเคนดิจิทัล

ก.ล.ต. จึงต้องมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อการคุ้มครองผู้ลงทุนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ไม่มากเกินไปจนกลายเป็นการปิดกั้นโอกาสของผู้ลงทุน และในขณะเดียวกัน ยังต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อภาคเอกชนและต้องส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในประเทศไทย ด้วยครับ

ภาพรวมการกำกับดูแล Utility Token แต่ละประเภท		Utility Token พร้อมใช้		Utility Token ไม่พร้อมใช้	
		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
Utility Token	<ul style="list-style-type: none"> มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอุปโภค บริโภค ใช้แทนใบรับรอง (certificate) แสดงสิทธิ์ต่าง ๆ 	นอกจากกลุ่มที่ 1 เช่น <ul style="list-style-type: none"> Native/Governance Token โครงการ DeFi/CeFi Exchange Token 	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	
การขออนุญาตเสนอขาย (ตลาดแรก)	ได้รับยกเว้น (ตามเกณฑ์เดิม)	กรณีจะ list : ต้องขออนุญาตเสนอขาย + ยื่นแบบ filing และร่างหนังสือชี้ชวน + เสนอขายผ่าน ICO portal กรณีไม่ list : ได้รับยกเว้น (ตามเกณฑ์เดิม)	ต้องขออนุญาตเสนอขาย + ยื่นแบบ filing และร่างหนังสือชี้ชวน + เสนอขายผ่าน ICO portal (ตามเกณฑ์เดิม)		
การให้บริการเกี่ยวกับ Utility Token (ตลาดรอง)	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ถือเป็นการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล* ห้ามศูนย์ซื้อขาย นายหน้า และผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัลนำมา list และให้บริการ** <small>* กังมียังคงต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ** ยกเว้น Utility Token ในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด</small>	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ประกอบการธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาต ศูนย์ซื้อขายฯ สามารถ list ได้หากไม่มีลักษณะตามที่กำหนดและปฏิบัติตาม listing rule ที่ถูกต้อง 	เหมือนกรณี Utility Token พร้อมใช้ กลุ่มที่ 1	เหมือนกรณี Utility Token พร้อมใช้ กลุ่มที่ 2	
ข้อกำหนดเพิ่มเติมสำหรับ Utility Token ทุกประเภท (ยกเว้น Utility Token พร้อมใช้ กลุ่มที่ 2 ที่ไม่ list และเสนอขายต่างประเทศทั้งจำนวน)		<ul style="list-style-type: none"> ต้องไม่มีลักษณะที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ (Means of Payment) ตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย ห้ามผู้ออกโทเคนดิจิทัล (issuer) รับ staking ยกเว้นเพื่อใช้เป็นกลไกยืนยันธุรกรรม / voting / เข้าร่วมกิจกรรม / รับผลประโยชน์จากกิจกรรมใน ecosystem 			